

Ystads kommun

POLICY FÖR FÖRVALTNING OCH SKYDD AV KUSTEN

Antagen av Kommunfullmäktige 2008-09-18

Policy för förvaltning och skydd av kusten

Antagen av Kommunfullmäktige 20080918

Dnr: 2007.10674

Policyn för förvaltning och skydd av kusten har tagits fram på uppdrag av Miljöberedningen, Ystads kommun som en del av arbetet med miljöhandlingsprogrammet.

Policyn är skriven av Miljö- och Klimatstrateg Mona Ohlsson i samarbete med arbetsgruppen.

Arbetsgrupp:

Erling Alm, Direktör

Ann-Sofi Eriksson, Fastighetsingenjör

Ronny Wiking, Driftchef

Ystads kommun, Samhällsbyggnad

Utgiven 2008

Innehåll

KOMMUNENS RIKTLINJER I FRÅGA OM KUSTSKYDD.....	4
Forskning och Utveckling i Ystads kommun.....	5
POLICY FÖR FÖRVALTNING OCH SKYDD AV KUSTEN.....	7
Övergripande principer.....	7
Fysisk planering.....	7
Kustskyddsåtgärder.....	8
Information, kunskap och samordning.....	8
ÅTGÄRDSPLAN OCH ANSVARFÖRDELNING.....	10

KOMMUNENS RIKTLINJER I FRÅGA OM KUSTSKYDD

Kommunens grundinställning är att ”naturen ska ha sin gång”. Erosion och ackumulation är en del av kustens dynamik och i största möjliga mån ska dessa naturliga processer bevaras för att inte skapa störningar i kustdynamiken.

Stranderosion och översvämning kan dock leda till stora konsekvenser för kustnära områden och det är främst tre konsekvenser med tillhörande skydd som är aktuella för Ystads kommun:

- ◇ Skydd mot förlust av värdefull mark, bebyggelse och anläggning;
- ◇ Skydd mot översvämning av bakomliggande land områden;
- ◇ Bevara strandens utbredning och bredd

Vid en diskussion om kustskyddsåtgärder ställs man inför frågan om åtgärder överhuvudtaget ska vidtas, eller om det är ett bättre alternativ att avvakta. Frågan är om kustskyddsåtgärder i det aktuella fallet är ett rimligt alternativ, d v s om de positiva effekterna överträffar de negativa. Då kustskyddsåtgärder alltid medför ett ingrepp i de naturliga processerna mellan hav och land samt att de kan vara ganska kostsamma måste ett noggrant övervägande rörande utsikterna för ett positivt resultat göras. Ett exempel är om det är möjligt att återskapa en del av kustlinjen utan att inverka alltför negativt på intilliggande kustavsnitt eller sänka strandens rekreativvärde för mycket. Man kan använda olika typer av samhällsekonomiska analyser

för att ta fram det mest fördelaktiga alternativet ur en ekologisk och ekonomisk hållbar synvinkel för att använda som underlag för beslutsfattande. Det är viktigt att ta hänsyn till alla intressenter och det är kommunens ansvar att ta tillvara på de allmänna intressena och väga ihop dessa med övriga intressen.

I de fall då kusterosionen hotat investeringar i form av bebyggelse, infrastruktur eller naturområden har kommunen tidigare valt alternativet att säkerställa strandlinjen genom att anlägga hårda kustskydd för att begränsa erosionen i de utsatta områdena. Kommunen anser fortfarande att åtgärder bör vidtas i dessa fall för att minska skadorna som följer av erosionen. Fysiska åtgärder i form av hårda eller mjuka kustskydd är de skyddsalternativ som finns för närvarande.

Kommunens hamnar bidrar till erosionsproblematiken genom att utgöra hinder längs med kusten. Konstruktionerna stör den naturliga sedimenttransporten från väster mot öster genom att samla upp den sand som transporteras med strömmarna. För att bibehålla djupet i hamnbassängen muddras småbåtshamnen och hamnarnas inlopp med jämna mellanrum. Materialet som tas upp från hamnarna återförs sällan till kustsystemet vilket därmed får en förlust av sand. Huvuddelen av erosionsskydden i Ystads kommun utgörs av hårda konstruktioner. För att dessa ska fungera tillfredsställande är tillgång på sand en förutsättning. Ett av Ystads kommuns största problem är att den muddrade sanden inte ersätts och därmed har erosionsskydden inte den önskade effekten.

Ystads kommuns uppfattning om god kustförvaltning är att

kombinera de nuvarande hårda skydden med mjuka åtgärder så att sediment förs in i sedimenttransportcellen och därmed kan de naturliga processerna fortgå samtidigt som den kvarvarande kustlinjen påverkas mindre negativt.

En positiv spinoffeffekt av mjuka åtgärder är att sanden som fodras ackumuleras nedströms och på så sätt kan vissa delar av stranden på lång sikt påverkas positivt. Strandfodringen blir långlivad tack vare att sanden transporteras från fodringsplatsen längs med stranden till den slutgiltiga ackumulationsplatsen vid Sandhammar bank.

Med de framtida förutsättningar som Klimat- och sårbarhetsutredningen målar upp är det uppenbart att dessa problem kommer att fortsätta även i framtiden. Med största sannolikhet kommer mycket större delar av såväl Ystads som resten av södra Sveriges kust att utsättas för kusterosion, men även av översvämningar och av höjda grundvattennivåer. Detta ställer krav på kommunen att anpassa samhället för att möta de framtida hoten. Integrerad kustförvaltning är en dynamisk, tvärvetenskaplig och ständigt pågående process som ska främja en hållbar förvaltning av kustområden. Syftet med integrerad kustförvaltning är att på längre sikt finna en jämvikt mellan ekonomiska, sociala och kulturella mål samt miljö- och rekreationsintressen, inom de ramar som den naturliga dynamiken utgör. Ystads kommun ska arbeta för att använda sig av integrerad förvaltning av kustområdet. Förutom att den erosionsdrabbade delen av kuststräckan ska förvaltas på ett långsiktigt och hållbart sätt så måste även den delen av kuststräckan som inte är drabbad av erosion ingå i planeringen. I framtiden är det troligt att planering och återkoppling kan komma att fungera

som de viktigaste elementen i kustförvaltningen.

Forskning och Utveckling i Ystads kommun

Sedan mitten av 1980-talet har Ystads kommun arbetat aktivt med erosionsproblematiken. Information och kunskap har inhämtats genom forskning, pilotprojekt och undersökningar. Redan i ett tidigt stadium förstod man vikten av att engagera staten och under hela den tid då Ystads kommun har brottats med problemet att byggnader, anläggningar, infrastruktur och naturskyddsområden har hotas av havet, har arbetet med att engagera staten och regionen pågått. Ystads kommuns arbete är en bidragande orsak till att SGI fick samordningsansvaret för erosionsfrågor 2003. Idag pågår fortfarande arbetet med att övertyga staten om att behandla erosion- och översvämningssproblematiken med större allvar än de för närvarande gör och att de ska bidra med ekonomiskt stöd till de drabbade kommunerna.

Ystads kommun har också starkt medverkat till att det numera finns en god kunskap om erosionsprocesser, sedimenttransport mm. Flera forskningsprojekt har genomförts i havet utanför kusten bl.a. försök med fenor, tryckutjämningsmoduler och UDC-rör. Det hövdsystem som utgör det huvudsakliga erosionsskyddet i Löderups Strandbad är ett fullskaleprojekt som delfinansierades av staten med ca 7 miljoner kronor under 1990-talet. Kommunen har varit mycket öppen för nya forskningsprojekt. Ystads kommun är också drivande när det gäller Erosionsskadecentrum. Organisationen är en sammanslagning av tjugo kustkommuner varav Ystad är en av de kommuner som är mest engagerad.

Ystads kommun arbetar ständigt för att utöka kunskapen genom att medverka i stora EU-projekt så som EUROSION, MESSINA och SENCORE. Dessa projekt har huvudsakligen syftat till att ge medlemsstaterna verktyg för att upprätta en integrerad förvaltning av kustområden samt att skapa ett europeiskt kontaktnät så att alla som arbetar med kustförvaltning i Europa ska kunna ta hjälp av varandra och utbyta råd och erfarenheter.

Ystads kommuns huvudsakliga arbete går, förutom att praktiskt skydda de värden som finns i kustområdet, även ut på att ständigt följa den forskning och utveckling som pågår inom detta område.

POLICY FÖR FÖRVALTNING OCH SKYDD AV KUSTEN

Övergripande principer

- Ystads kommun ska arbeta för att övergå från ett reaktivt förhållningssätt till ett proaktivt förhållningssätt när det gäller skydd och förstärkning av naturliga landformer. En integrerad förvaltning av kustzonen ska genomsyra arbetet med den fysiska planeringen samt åtgärderna för att skydda kusten mot erosion och översvämning.

Skydd av kustlinjen och återuppbyggnad av stranden ska ske i områden där ytterligare erosion skulle innebära fara för allmänheten eller oacceptabel förlust av områden med byggnader och infrastruktur samt områden för naturskydd, rekreation och turism.

- Ystads kommun ska, så långt det är möjligt, arbeta i samklang med de naturliga processerna i kustzonen för att motverka negativa effekter av mänskliga aktiviteter.
- Kommunens berörda tjänstemän ska gemensamt formulera mål för erosionsarbetet vilka ska vara föremål för kontinuerlig prövning.
- I det fall då erosionsförhållandena ändras så att akuta åtgärder behöver sättas in, kan erosionspolicyns bestämmelser rörande kustskyddsåtgärder frångås initialt.

Fysisk planering

- Hänsyn ska tas till klimatförändringarnas effekter genom att, så långt det är möjligt, planlägga utvecklingen av befintlig bebyggelse så att risken för skador orsakade av erosion och översvämning minimeras.
- Utveckling och exploatering ska undvikas i områden som för närvarande eller i framtiden kan komma att utsättas för erosion, översvämning eller för höga grundvattennivåer. Det huvudsakliga tillvägagångssättet för att hantera problematiken ska vara att undvika faran, d.v.s. vara medveten om osäkerheten kring framtida förutsättningar och därför planera så att de områden som riskerar att drabbas av kusterosion eller översvämning skyddas mot exploatering.
- När det gäller planläggning av ny och utveckling av befintlig bebyggelse ska hänsyn tas till grundvattennivån och klimatförändringarnas effekter på densamma.
- Kommunen ska, i den kommuntäckande översiktsplanen, peka ut områden där erosion kan accepteras och ange markanvändningen i de fysiska planerna till sådant som ”tål” erosion, exempelvis friluftsliv.
- Vid planering av kustnära områden ska regler och planer för tillåten markanvändning finnas. Dessa ska innefatta zoner där erosion kan tillåtas så att existerande och framtida bostadsområdets sårbarhet minskas. Utöver detta ska åtgärder vidtas för att undvika processer som kan bidra till

erosions- eller översvämningsskador.

- Förvaltningen av kustområdet måste övervakas och anpassas allteftersom nya problem uppstår. Åtgärdsförslag ska bygga på en kunskap om hur kusten förändras baserad på regelbundna mätningar.
- För att säkerställa ny bebyggelse inom ett 100 år långt tidsperspektiv ska kommunens tjänstemän gemensamt fastställa en lämplig grundläggningsnivå samt en marknivå utan risk för framtida erosion eller översvämning i planunderlaget.

Kustskyddsåtgärder

- Vid planerade kustskyddsåtgärder, eller andra projekt som kan påverka kustzonen, ska kostnadsanalyser, riskanalyser och MKB genomföras. Dessa ska användas som underlag vid beslut om vilken typ av strategi som passar bäst för det specifika området.
- Ystads kommun ska, så långt det är möjligt, planera så att nya konstruktioner eller liknande, som anläggs i eller nära strandlinjen, inte på avgörande sätt hindrar den naturliga transporten av sand längs kustlinjen. I de fall då det har byggts eller planeras för konstruktioner i strandlinjen, som kan påverka sandtransporten negativt, ska Ystads kommun se till att inkludera åtgärder för att säkerställa en mer eller mindre obehindrad sandtransport.
- I områden där existerande bebyggelse, anläggningar eller infrastruktur hotas av kusterosion ska, utifrån en samhälls-

ekonomisk bedömning, möjligheterna till omlokalisering av dessa utvärderas. I andra hand ska mjuka metoder så som strandfodring utvärderas för att reducera hot eller risk för erosion och översvämning.

- Etablering av nya hårda kustskydd ska endast övervägas efter det att andra alternativ som har mindre miljöpåverkan har utvärderats och eliminerats. I de fall då hårda kustskydd är det enda alternativet ska åtgärder vidtas för att minimera risken för negativ miljöpåverkan.
- Mätningar av kustlinjen och kustzonens profil är mycket viktigt och ska genomföras regelbundet.
- Ystads kommun ska arbeta för att de muddringsmassor som uppkommer i samband med underhåll av hamnarna i Ystads kommun, och som inte kan nyttjas på annat sätt, ska omhändertas, renas och användas som utfyllnadsmaterial i erosionsdrabbade områden. De muddringsmassor som nyttjas på annat sätt ska ersättas med sand från täkt på land eller till sjöss så att sedimentbalansen upprätthålls.

Information, kunskap och samordning

- För att Policyn för förvaltning och skydd av kusten ska vara ett effektivt styrmedel ska den regelbundet uppdateras utifrån långsiktig, pågående forskning och studier. En handlingsplan samt en underhållsplan med ett tioårsperspektiv ska upprättas och uppdateras varje eller vartannat år.
- Kommunens förvaltningar och bolag ska arbeta gemen-

samt för att stödja forskningen och säkerställa att alla kartor, planeringsunderlag och tillvägagångssätt samordnas och uppdateras då ny information finns tillgänglig.

- Ystads kommun ska sträva efter att engagera statliga, regionala och lokala samarbetspartners i kustprojekt för att få ett regionalt, multidisciplinärt synsätt.
- Ystads kommun ska arbeta för att arbetet med kustskyddsfrågor ska ingå som en naturlig del i alla förvaltningars arbete och att alla berörda enheter ska engageras för att integrera förvaltningen av kustområdet.
- Fler tjänstemän bör engageras i erosionsarbetet för att skapa en bred helhetssyn. Samtidig ska spetskunskapen inom kommunen tas tillvara för att ytterligare utveckla den kunskap och erfarenhet som utnyttjas i klimat- och erosionsarbetet på nationell såväl som internationell nivå.
- Samarbetet mellan tjänstemännen som berörs av erosionsproblematiken ska samordnas. Rutiner för informations-spridning och kunskapsutbyte ska upprättas.
- Ystads kommun ska fortsätta att söka information och ny kunskap genom att medverka i EU-projekt, konferenser, seminarier mm.
- Ystads kommun ska ständigt uppdatera kommunens invånare med information om erosionsarbetet så att de känner sig delaktiga i besluten som fattas.

ÅTGÄRDSPLAN OCH ANSVARSFÖRDELNING

- För att säkerställa policyns genomförande föreslås nedan ett antal åtgärder samt en ansvarsfördelning. De förvaltningar som har tilldelats ansvar ska ses som huvudman för detta. Övriga berörda enheter och förvaltningar ska, vid behov, medverka och vara delaktiga i arbetet.
- Ledning o Utveckling och Samhällsbyggnad ska tillsammans arbeta för att upprätta en integrerad förvaltning av kustområdet genom att använda de verktyg som Europeiska kommissionen och EUROSION-projektet har tillhandahållit.
- Ledning o Utveckling och Samhällsbyggnad ska vid planering, åtgärder och projekt i kustzonen, eller i områden som är kopplade till kustzonen, utnyttja och använda de riktlinjer som arbetats fram inom ramen för MESSINA-projektet.
- För att underlätta planeringsarbetet ska Samhällsbyggnads Mätavdelning arbeta för att införa all befintlig, geografisk information om erosion i Ystads kommun i en GIS-baserad erosionsdatabas.
- Ledning o Utveckling ska arbeta för att engagera alla berörda intressenter redan i planeringsprocessen. Kustskyddsfrågan ska speciellt lyftas fram i samrådsprocessen inför planerade åtgärder.
- Ledning o Utveckling ska ansvara för att det övergripande erosionsarbetet i kommunen dokumenteras regelbundet.
- Samhällsbyggnad ska ansvara för att dokumentation av underhåll och andra åtgärder genomförs regelbundet.
- Ledning o Utveckling ansvarar för att ett förslag till en handlingsplan för förvaltning och skydd av kusten med 10 års tidsperspektiv upprättas.
- Samhällsbyggnad ska upprätta en underhållsplan med 10 års tidsperspektiv för den fortgående driften och underhållet av befintliga kustskydd.
- Ledning o Utveckling ansvarar för att Policyn och den godkända handlingsplanen följs i samband med att nya kustskyddsprojekt genomförs.
- Ledning o Utveckling ska fortsätta med arbetet att kräva ett regionalt och statligt, ekonomiskt stöd för kustskyddsåtgärder.
- Ledning o Utveckling ska arbeta för att få till stånd en täkt till havs för upptagning av sand till strandfodring på de erosionsdrabbade kuststräckorna.
- Ledning o Utveckling ska, tillsammans med andra berörda parter, arbeta aktivt för att göra all kustnära data fria

